

INDUSTRIELL EKONOMI, FORTSÄTTNINGSKURS MIO040 Managerial Economics, Advanced Course

Antal högskolepoäng: 6. **Betygskala:** TH. **Nivå:** G2 (Grundnivå, fördjupad).

Undervisningsspråk: Kursen ges på svenska. **Överlappar följande kurs/kurser:** MIO201, ??1835 och MIO201. **Obligatorisk för:** I2, INEK4, TEMA3. **Valfri för:** D5, E4pe, L4, M2, M3lp, Pi3fm, RH4, V4ib. **Kursansvarig:** Ingela Elofsson,

Ingela.Elofsson@iml.lth.se, Produktionsekonomi. **Prestationsbedömning:** Tentamen är skriftlig och omfattar 80 poäng. För godkänd tentamen krävs 40 p. För erhållande av slutbetyg krävs, förutom godkänd tentamen, att obligatoriska moment fullgjorts och godkänts. **Övrigt:** Kursen får inte ingå i examen samtidigt med kursen MIO201.

Hemsida: <http://www.iml.lth.se/pm/>.

Syfte

Internt i företag finns styrsystem för planering och uppföljning av mål på olika nivåer och i olika dimensioner. Det ekonomiska systemet som är centralt i denna kurs består av internredovisningssystemet, system för produktkalkylering, budgetsystemet och system för investeringsstyrning. Den grundläggande ekonomikursen ger främst en begreppsapparat samt vissa grundläggande principer för behandling av ekonomiska problem.

Fortsättningskursen skall på denna grund vara en problemorienterad fördjupning som skall ge fördjupade kunskaper om det ekonomiska styrsystemet i komplicerade och verklighetsnära företagssituationer med speciell inriktning på teknikerns arbetsområde.

Mål

Kunskap och förståelse

För godkänd kurs skall studenten

- kunna beskriva, problematisera och tolka företagets ekonomiska styrsystem som består av internredovisningssystemet, system för produktkalkylering, budgetsystemet och system för investeringsstyrning för att analysera företagsekonomiska beslutsproblem.

För internredovisningsavsnittet innebär detta:

- att beskriva och förklara olika principer för uppbyggnaden av en internredovisningsmodell i ett affärssystem
- att beskriva hur interna transaktioner dokumenteras i ett affärssystem
- att beräkna och analysera differenser för företagets kostnader
- att analysera och tolka resultat och utfall i den interna redovisningen och ge konkreta förslag på tänkbara verksamhetsmässiga orsaker

För produktkalkyleringsavsnittet innebär detta:

- att förstå de problem och krav som gäller vid kostnadsfördelning i olika industriella sammanhang genom att studera konkreta och verkliga företagsproblem.
- att problematisera och analysera alternativa kalkylmodeller och deras resultat samt förstå dess påverkan på företagets affärsmässiga beslut.

För budgeteringsavsnittet innebär detta:

- att beskriva och förklara syftet med budgetarbetet i ett företag.
- att beskriva olika budgeteringsprocesser och modeller i olika företagsmiljöer.
- att beräkna helårsbudget med likviditetsbudget, resultatbudget och balansbudget för det lilla företaget.
- att beräkna del-, månads- och helårsbudget (likviditetsbudget, resultatbudget och balansbudget) för det stora företaget.

För investeringsavsnittet innebär detta:

- att problematisera och beräkna statiska och dynamiska investeringsproblem med hänsyn till skatt, finansiering samt osäkerhet och risk.

Färdighet och förmåga

För godkänd kurs skall studenten

För internredovisningsavsnittet innebär detta:

- att bedöma och tillämpa de olika principerna för uppbyggnad av internredovisningsmodell i ett affärssystem
- att bokföra interna transaktioner i ett affärssystem
- att utvärdera produktkalkylens utfall
- att välja förbättringsåtgärd baserad på ekonomisk information

För produktkalkyleringsavsnittet innebär detta:

- att tillämpa och utvärdera alternativa kalkylmodeller och deras resultat samt värdera dess påverkan på företagets affärsmässiga beslut.

För budgeteringsavsnittet innebär detta:

- att designa olika budgeteringsprocesser och modeller i olika företagsmiljöer.
- att kunna upprätta helårsbudget med likviditetsbudget, resultatbudget och balansbudget för det lilla företaget.
- att kunna upprätta del-, månads- och helårsbudget (likviditetsbudget, resultatbudget och balansbudget) för det stora företaget.

För investeringsavsnittet innebär detta:

- att välja, använda och utvärdera investeringskalkyler med hänsyn till skatt, finansiering, prispförändring samt osäkerhet och risk.

Teknologen ska muntligen och skriftligen analysera och utvärdera olika företagsproblem och argumentera för sina lösningsförslag. Den tänkta målgruppen är företagets ledning.

Innehåll

Ett företag kan ha flera övergripande mål. Vissa är kvantitativt mätbara, såsom lönsamhets- och soliditetsmål. Då använder vi företagets externa rapporter (resultat- och

balansräkning) för att mäta om företaget uppnått de överordnade ekonomiska målen och eventuella avvikelser kan analyseras. Andra mål är mer kvalitativa och svårare att mäta på ett entydigt sätt. Internt i företaget finns styrsystem för planering och uppföljning av mål på olika nivåer och i olika dimensioner. Det ekonomiska styrsystemet, som är centralt i denna kurs, består av *redovisningssystemet, system för produktkalkylering, budgetsystemet och system för investeringsstyrning.*

Inledningsvis återknyter vi till grundkursen. De grundläggande begreppen är naturligtvis centrala. I inledningen repeterar vi såväl begreppen som basplanens struktur, genom uppgifter i redovisning och bokslut.

Vi går sedan djupare på *internredovisningen*. Internredovisningen (driftsredovisningen) och affärsredovisningen är normalt integrerade i företagets redovisningssystem. Kalkyler och budgetar kräver data som i stor utsträckning grundas på tidigare utfall. En väl utvecklad redovisning för registrering av ekonomiska data om faktiskt inträffade händelser är därför viktig. Dessutom behövs redovisning för uppföljning och kontroll av det i budgeteringen och kalkyleringen planerade handlandet.

Vilka beslut som fattas är beroende av hur kostnader hanteras såväl ur ett strategiskt perspektiv som i *produktkalkyler*. Kalkyler skapar en bild av de ekonomiska konsekvenserna vid olika beslut. Samtidigt innebär kalkylering fördelningar som är mer eller mindre problematiska. Kursens mål är att öka insikten om denna problematik. I fokus står kostnadsbegrepp, kostnadsstyrning, kostnadsdrivare och kostnadsstrukturen i företaget. Detta behandlas i tre praktikfall (DCM 1-3).

Budgeten är ett prognos- och planeringsinstrument i den ekonomiska styrningen. Planeringen av resurs- och prestationsflödena för det närmaste året görs i en budget. Budgeteringens data överförs till samma struktur som redovisningen och blir till "prognoserade volymer" på kontona eller kontogrupper. De samlade ekonomiska konsekvenserna uttrycks i form av budgetar för likviditet, resultat och ställning (balansbudget). I kursen behandlas inte bara tekniken utan även budgetprocessen och förfarandet i samband med budgetering.

Grundat på företagets strategi, mål och prognoser över efterfrågan måste företaget överväga olika förändringar i resursstrukturen. Avsnittet *investeringsbedömning* behandlar investeringarnas roll i företaget och användning av ekonomiska analyser för olika typer av investeringar. De traditionella kalkylmetoderna tillämpas på mera komplexa problem med bl.a. analys av de förändringar som investeringen ger upphov till med hänsyn till skatt, prispförändringar, osäkerhet och risk. Hantering av investeringar i industriföretag och det praktiska kalkylarbetet tas också upp.

För att målen skall uppnås i en marknadskopplad organisation krävs att företaget kan hantera bytesprocesser och de relationer som ger upphov till ekonomiska transaktioner på olika marknader. Ett företagsspel kommer att belysa detta samt integrera kursens olika moment och skapa en helhetssyn på företagandet.

Litteratur

Cooper, R. & Kaplan, R.S.: The Design of Cost Management Systems, Prentice Hall, 1999,

Persson, I & Nilsson, S Å: Investeringsbedömning. Liber, 2001,

Prenkert, T: Redovisning för intern styrning. Studentlitteratur, 1998.

Lektionskompendium i Internredovisning, 1999.

Kompendium i budgetering och investering med övningar, 2001/2002.